

עת"א 28494/11/16 - מחמוד מגאדבה נגד שרות בתי הסוהר, מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 28494-11-16 מגאדבה(אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח' תיק חיצוני:

בפני	כבוד השופט ארז יקואל
עותר	מחמוד מגאדבה (אסיר) ע"י ב"כ עוה"ד גלעד ברנע
נגד	
משיבים	1. שרות בתי הסוהר 2. מדינת ישראל

פסק דין

עניינה של עתירה זו, בבקשת העותר לחייב את המשיבים לוודא שרכיבי המזון המוגשים לאסירים המוחזקים במשמורת משיב 1, אינם כוללים בשר מעובד.

רקע

- העותר נדון לתקופת מאסר בת 21 שנים ו- 5 חודשים, בגין עבירות של חבלה כשהעברייין מזוין, כניסה לישראל שלא כחוק, הדחה בחקירה, הטרדת עד, שוד מזוין, קשר לפשע, בעילה באיומים ובעילה על ידי קבוצת אנשים.
- העותר מצוי במאסר מיום 12.8.1996 והוא צפוי לסיים לרצות את עונשו המלא ביום 11.1.18. העותר משויך לקטגוריה א', עברייין מין.

תמצית טענות הצדדים

- העותר טוען כי המשיב מספק לאוכלוסיית האסירים רכיבי מזון הכוללים בשר מעובד כנקניקיות, שניצלים, טבעות עוף וקציצות בקר. זאת, בניגוד לעמדתו של ארגון הבריאות העולמי (WHO), לפיה מוצרי בשר מעובד מזיקים לבריאות ועלולים לגרום אף למחלת הסרטן. מודגש כי עמדה זו מבוססת על מחקר מדעי של הסוכנות למחקר על מחלת הסרטן (IARC - International Agency for Research on Cancer).

העותר הפנה אף להוראת תקנה 5 לתקנות בתי הסוהר (תנאי מאסר), התש"ע - 2010 ולכתב תשובה שהגיש המשיב בהליך אחר (עת"א 1826-07-15), במסגרתו הודה כי הוא מגיש לאסירים מזון הכולל בשר מעובד, למרות מודעותו להנחיית ארגון הבריאות העולמי הנ"ל וכי הוא פועל להוצאת חלק מפרטי המזון הכוללים בשר מעובד מתפריט האסירים

העותר סבור כי הגשת מוצרים אלו לאסירים, עומדת בניגוד לעקרון "הזהירות המונעת". כן סבור העותר כי חשיפת האסירים לסיכונים בריאותיים חמורים, עולה כדי פגיעה בלתי מידתית בזכותם לכבוד, לחירות ולאוטונומיה לצרוך מזון שאינו מזיק לבריאותם. לגישת העותר, המשיב מחויב לשמור על בריאותם של האסירים ובכלל זה, לספק להם מזון מזין, בלתי מזיק ומגוון, הכולל את כל אבות המזון הנדרשים לקיומו של אדם וכי על המזון להיות ראוי למאכל, טעים ובעל ריח ומראה שאינם מעוררים גועל. העותר הוסיף וטען, כי הסתמכות המשיב על מגבלות תקציביות ועל העדפות האסירים, אינה גוברת על החובה להימנע מפגיעה בלתי מידתית בזכויות האסירים בכלל ובבריאותם בפרט.

4. למולו, טוען המשיב כי יש לדחות את העתירה. המשיב סבור שהמזון המוגש לאסירים, טיבו והמגוון שבו, עומד ברף הסבירות הנדרש בנסיבות העניין. המשיב הוסיף וטען, כי בשר מעובד הוצג לאחרונה כפריט שאינו מומלץ לצריכה שוטפת בקרב האוכלוסייה, אך עם זאת, לא נאסר לשיווק לכלל הציבור. עוד נטען, כי העורר לא הציג ראייה לכך שמדובר במזון מזיק ומכאן שאין לאסור על הגשתו לאסירים. מודגש כי המזון המוגש לאסירים מאוזן ובריא ונקבע בסיועם של דיאטניות קליניות ושל אנשי מקצוע בתחום התזונה. כן מבהיר המשיב כי נעשים מאמצים שוטפים להוספת מוצרי מזון בריאים ומאוזנים לתפריט המוגש לאסירים, אך בישול במטבח מוסדי בהיקף של כ- 75,000 מנות ליום, מצריך שימוש במוצרים מעובדים מעת לעת, באופן שאינו חורג ממתחם הסבירות ואינו פוגע בזכויות האסירים יתר על המידה.

המשיב הוסיף וטען, כי בשנים האחרונות הוחלפו מספר מנות של בשר מעובד. מנת קציצות עוף מעובדת הוחלפה בקציצות מבשר בקר. קבב מבשר מעובד הוחלף בחזה הודו ומנה זו הוגדלה ב- 10%. המשיב הפנה למסמך המתאר את אבני הדרך בתמורות שחלו בשנים האחרונות בתחום המזון המוגש לאסירים ולמכתבה של האגודה לבריאות הציבור. המשיב מדגיש כי יתרת מוצרי הבשר המעובדים שנותרה בתפריט ולא הוחלפה, מורכבת ממוצרים איכותיים ואהובים על מרבית האסירים, כדוגמת המבורגר ונקניקיות והורדתם מהתפריט עלולה לפגוע באסירים המעדיפים מנות אלו ואף להוביל לעתירות סותרות מטעמם. עוד הודגש כי העותר לא הוכיח שעניינו בעתירה זו זהה לעניינם ולצרכיהם של כלל ציבור האסירים, או כי עמדתו משקפת את האינטרס של אוכלוסייה זו ובמיוחד כך, שעה שמדובר בעותר שהוחזק בהפרדה. המשיב הוסיף וטען, כי העותר זכאי לתפריט דיאטה מטבולית ומסרב לקבלה באופן דווקני וטעם זה, לכשעצמו, מצדיק את דחיית העתירה.

שני הצדדים תמכו טענותיהם באסמכתאות.

דין והכרעה

5. לאחר שעייתי בעתירה, בכתב התשובה ובטענות הצדדים ולאחר שהתחשבתי במכלול הנסיבות, נחה דעתי כי דין העתירה להידחות.

6. אשר לעניינו הפרטני של העותר ושל המזון המוגש לו - שוכנעתי כי התנהלות המשיב סבירה, משקפת התחשבות ראויה בזכויותיו של העותר ובתזונתו ואין להתערב בה.

לא נסתרה עמדת המשיב, לפיה העותר זכאי לדיאטה מטבולית. העותר לא טען כי הדיאטה המטבולית כוללת מוצרי בשר מעובד, או כי היא פוגעת בבריאותו באופן בלתי מידתי. לא הועלתה אף טענה אחרת, שלפיה אין די בדיאטה המטבולית כדי לספק מענה תזונתי חלופי הולם לעותר, או כי יש בה משום פגיעה כלשהי בזכויותיו.

ככל שהעותר אינו מעוניין לצרוך מאכלים המכילים בשר מעובד, הוא זכאי למערכת תזונתית חלופית, העונה

על הצורך שבעתירתו ונחזה כי אין בה כדי לפגוע בבריאותו.

7. במסגרת עתירת אסיר המוגשת מכוח הוראת סעיף 62א' לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], תשל"ב-1971, ניתן לעתור אך בנוגע להחלטות הנוגעות לתנאי "מאסרו או מעצרו" של העותר. על כך נקבע, בין היתר, כי:

"... הליך עתירת אסיר נועד אפוא על פניו להתמודד עם החלטות פרטניות אשר התקבלו בעניינו של אסיר או עצור פלוני... החלטות אלה מתקבלות, כאמור, בהתבסס על מידע עדכני ורלבנטי המצוי בפניהם בעניינו של אסיר או עצור. בית משפט הדן בעתירות על החלטות אלה, "אינו רואה לפניו אלא אסיר אחד בעניין אחד" (ר' עע"א 7440/97 מדינת ישראל נ' גולן, פ"ד נב(1) 8; רע"ב 5898/10 מג'אדבה נ' שירות בתי הסוהר (23.11.10))."

8. לבד מטענת העותר לפיה הוא נפגע מהבשר המעובד המוגש לו, מדובר בעתירה שסווגה מלכתחילה כעתירה ציבורית, בעלת אופי רוחבי, הנוגע לכלל אוכלוסיית האסירים והאסירות המצויים במשמורת המשיב. מבלי לקבע מסמרות בנושא איכותו של המזון המוגש לאסירים, קיים קושי לקבל את טענות העותר מלפניי, הנטענות בשמם של כלל ציבור האסירים. החלטה בטענות אלו משליכה על אסירים רבים אחרים, אשר ענינם לא הובא כדבעי לפני בית משפט זה, לא ניתנה להם זכות טיעון ואין הם חולקים, בהכרח, את אותו הרקע העובדתי של העותר, או את נסיבותיו הפרטניות.

מהאסמכתאות כהפניית הצדדים ונוספות, נחזה הבדל בין עתירת אסיר העוסקת בתנאי מאסרו, שאף אם כוללת טענה בעלת אופי כללי ועקרוני הנוגעת לזכויות חוקתיות, ניתן לבררה במסגרת זו, לבין עתירה ציבורית לסעד המבוקש עבור כלל אוכלוסיית האסירים, שהיא בעלת השלכות רוחביות (ר'רע"ב 5898/10 הנ"ל, בג"צ 1247/15 הוצאת עיתון "הארץ" בע"מ נ' שירות בתי הסוהר (29.3.16), בג"ץ 118/12 מג'אדבה נ' המשרד לבטחון פנים נציב שב"ס (25.10.12), בג"צ 4531/09 ברגותי נ' שירות בתי הסוהר (16.6.2010), בג"צ 5488/11 אסמעיל נ' שירות בתי הסוהר (2.11.2011) ובג"צ 513/12 מג'אדבה נ' השר לבטחון פנים (12.2.2012)).

נחזה כי אין דומה עניינה של עתירת אסיר הנוגעת לתנאי מאסרו והמעלה, אגב אורחא, שאלות חוקתיות, כלליות ועקרוניות, אף אם הן משליכות על אסירים נוספים - לעתירה ציבורית, המכוונת במהותה לסעד המופנה כלפי כלל אוכלוסיית האסירים, אף מבלי שתיגע בעניינו הפרטני של העותר. עתירה שכזו אינה עוסקת בתנאי מאסרו של האסיר שבשמו הוגשה העתירה, כי אם בתנאי המאסר של כלל האסירים (השווה: עת"א (מרכז) 1826-07-15 אנגאץ נ' שרות בתי הסוהר (25.9.16), שם נדחתה עתירה מטעמים דומים; בג"ץ 1048/13 אטיאס נ' וועדת הפנים כנסת ישראל (4.6.13)).

9. ככל שהעותר לא היה זכאי לתזונה חלופית, לא מן הנמנע כי טענותיו היו מתקבלות, אך בהינתן כי קיימת לו אפשרות לקבל תזונה חלופית שאינה מכילה בשר מעובד - אין לי אלא לדחות את העתירה.

10. למעלה מן הצורך, אוסיף כי אין עוררין על כך שהנחיות ארגון הבריאות העולמי בנוגע לצריכת בשר מעובד, פורסמו במהלך שנת 2015. מעיון במכתבה של הגב' דקלה ראובן מטעם האגודה לבריאות הציבור, עולה כי המלצות אלו אומצו על ידי משרד הבריאות הישראלי והן מוטמעות באופן הדרגתי גם בענף המזון של המשיב, אם כי ישומן כרוך בהליך ארוך טווח, מאחר שמדובר במטבח מוסדי רחב היקף ובעל סועדים רבים. המשיב אינו חולק על עמדתו העקרונית של העותר, לפיה מוצרי הבשר המעובד פוגעים בבריאותם של האסירים וכי יש

להוציאם מן התפריט ולמצער לצמצם את תדירות הופעתם בו. לעת הזו, נחזה כי תהליך הוצאת הבשר המעובד מהתפריט המוגש לאסירים אכן מצוי בעיצומו.

יחד עם זאת, מעיון בהודעת המשיב מיום 20.7.17, עולה כי מוגשות לאסירים מנות מזון הכוללות בשר מעובד, בתדירות של פעמיים עד שלוש בשבוע. עוד הובהר כי המנה המוגשת הכוללת בשר מעובד, היא היחידה שאותה ניתן לקבל בארוחה ספציפית, כך שלאסירים אשר אינם זכאים לדיאטה מטבולית, אין אפשרות לצרוך מנה אחרת. מבלי לקבע את שיקול דעתו של המשיב, חזקה עליו כי יפעל ככל שלא ידו ויאיץ את קצב הוצאת הבשר המעובד מתפריט האסירים. שמורות טענות העותר, ככל שמצב דברים זה יוותר בעינו לאורך זמן, בהתחשב בכך שהמלצות משרד הבריאות ידועות למשיב משנת 2015.

11. לאור המקובץ - העתירה נדחית.

לידיעת הצדדים.

ניתן היום, 01 ספטמבר 2017, בהעדר הצדדים.